

ESZTER könyve

1971. február 15.

A rádió zizegett. Il cuore e uno zingaro, dúdolta vele, ezredszer adták, vagy tízezszer, de még mindig szerette Nada szomorú, okos hangját.

Leült a konyhaasztalhoz. A konyhaasztal mindenhol ugyanolyan – gondolta. De itt elfért a bal keze, és a bal kezében a falatnyi sütemény, meg a keze mellett a hamutartó, amelyben ott parázlott a cigaretta. Észre sem vette, hogy mikor gyújtotta meg.

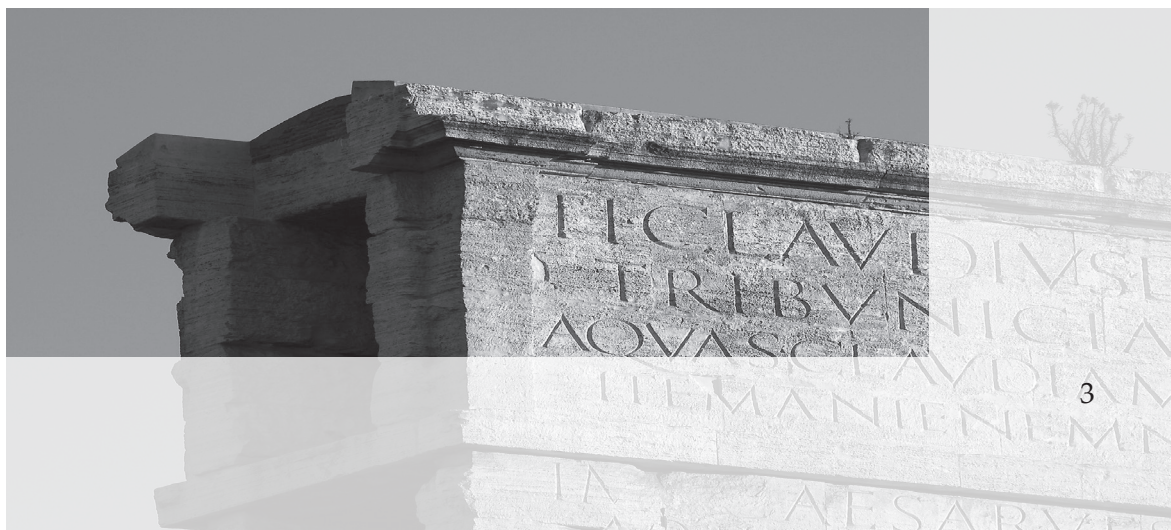
Délelőtt tizenegy körül járt.

Éjjel három körül jöttek haza, egy szó nélkül, a férfi azt mondta, képtelen elaludni anélkül, hogy fordulna egyet, így mondta, hogy fordulna egyet, és ő, mint ahogy az elmúlt hónapokban mindig, vele ment, pedig alig állt a lábán.

A leginkább a ragyogó fényt szerette a februárban. Néha elindult fényképezni a semmit a via Prenestina irányában, figyelte, hogyan rajzolódnak ki az égbe a vízvezetékek ívei.

Egy idő óta nem fényképezett embert, legalábbis, ha magának fotózott.

Tudta, hogy majd elmúlik, várta, hogy elmúljon, mégis, hónapok óta csak az aquaductusok égen kirajzolódó sziluettje, a Porta Maggiorén szétfutó sínek, kopott kapuk, csorba szökőkútperemek, vaslakatok, kopogtatók, a templomok cosmata padlóinak egy-egy a lábak által fényesre csiszolt mintájának darabja, az új divat szerinti szögletes csészefülek, a kávéfőzőgépek gőze, az összevissza álló karjaik furcsa szögből, ahonnan nem látszik a baristák keze, legfeljebb mint a rebbenő madárszárny, a pínéak törzse és a Doria-Pamphilj-palota földre nehezedező tömbje az esőben, ez látszott a képein, és a férfi egy vasárnap reggel megkérdezte, hol vannak az emberek.

– A város előbb van – felelte szórakozottan Júlia, de hogy mi a város, azt nem tudta volna megmondani.

Ha Pestre gondolt olykor, egyre ritkábban, a bejárati kapujuk kissé lefelé álló kilincsére gondolt. A rozsdás zárnnyelvet csak úgy lehetett megmozdítani, ha az ember a kilincset még jobban lenyomta, a valószínűtlenség határáig, mégsem javították meg soha. Érezte a tenyerében a kilincset vizesen, a novemberi esőben, érezte forrón, júliusban. A villamosból a rácsra emlékezett, arra, ahogy a Kalefre befutnak, és a kalauz lecsattantja a rácsot. A közértből a polcra, ahol a kenyerek egymásra halmozva álltak, mint itt a katakombákban a halottak. Slihtolva, ahogy az anyja mondta volna.

Az anyja, ha eszébe jutott, úgy jutott eszébe, mint egy halott.

Vagy egy főszereplő egy regényből, amit olvasott. Havonta egyszer megpróbálta felhívni a szerkesztőségéből. Hosszan várt a kapcsolásra, sípolt, zúgott, kattogott a levegő valahol a távolban Róma és Pest között, de ha valahogy sikerült vonalat kapni a szerkesztőség meg a távoli, pesti hivatal egyik megbízható titkárnőjének asztalán álló készülék között, Júlia a legtöbbször hallgatott. Hallgatta, ahogy az anyja nagy levegővel beszél a melegről és a hidegről, a szomszéd fiáról, aki zsebpénzért, így mondta, zsebpénzért felhordja neki a szemet és a fát, beszélt a nejlonharisnyákról és a lánykoráról.

Ő is darabokban látja Budapestet, de ő lát egy háború előtti Budapestet is. Talán nem is lehet látni egészben. Sem Rómát, sem Pestet, sem mást – gondolta Júlia, de nem volt ideje elmerengeni azon, hogy mi az, amit az anyja lát.

A telefonkagylóval a fülén meredten nézte az orra előtt a fényképeket, rakosgatta, néha kivett egyet és betett egy másikat oldalról, a vonal mellől. A vonalon belül látszott az oldalpár, amilyen majd az oldalpár lesz, nézte a képeket együtt és külön, azokat nézte éjszaka is az erős lámpa fényénél, olykor beleszívott a cigarettába, amely az asztal mellé tolt zsúrkocsin álló hamutartóban parázlott. Szerette az éjszakát és a testében szétfolyó fáradtságot éjjel három körül, ha hazaért, szeretett bedőlni az ágyba a nyitva hagyott erkélyajtó előtt, főleg tavasszal, ha virágillatot sodort be a szél, és szerette a másnap tizenegy órai ébredést is, azt, hogy átaludta a fél napot, és még mindig előtte van egy fél, amelyen semmi dolga, csak hogy a gépével elinduljon a folyó mellett, és találomra leforduljon egy-egy utcán.

Az évek és bennük a hónapok mintha egymásra dobálva, összevissza lettek volna, akár egy rendetlen gardróbban.

Nem tudta volna megmondani, hogy Maria melyik hónapban jött oda egy reggel, ült az ágya szélére, és mondta, hogy hazamennek. Rágt a szája szélét.

– Nem akarlak itt hagyni, de Salvo összeszedte a pénzt a műhelyre. Van ott egy ház is, mögötte – mondta, és feljebb csúszott a fenekével, aztán bedugta a lábát a takaró alá.

– Menj haza, és legyél boldog – válaszolta neki, aztán megölelte, elnézve a válla fölött, hogy soha ne kelljen kimondania a mondatot, amely után Maria nem menne haza, nem állna vele szóba soha többé, és talán nem a szicíliai falu motorszereelőjének felesége lenne, hanem egy rómaié. Ha ugyan még lenne valakié.

Salvo megdugott. Megmenthetnélek ezzel a mondattal. Vagy örökre boldogtalanná tehetnélek – gondolta, amíg nyugtatta, hogy van annyi tartalék pénze, hogy egyedül is kifizesse az öregasszonynak a lakást, hogy felvették fixre az újsághoz, mert a szerkesztő ismeri a családja nevét, a régi családja nevét, pedig ő már semmit nem tudott a dédapjáról és Fiesoléről és Firenzéről és az egészről, csak hogy az öreg onnan ment Szegedre ezernyolcszázvalahányban, mint ahogy a fotórovat vezetője is Firenzéből ment Rómába valamikor, ezerkilencszázötvenvalahányban.

– A dédapád firenzei? Egy toszkán. – kérdezte vagy inkább mondta Maria, és elhúzódott.

– Soha nem találkoztam vele. Meghalt, régen.

Végül csöndes lett az a délután. Adogatta Mariának a dolgokat, egy hajkefét, a hullámcsatokat, amelyeket a fürdőszobaszekrény mélyéről a körmével csipkedett ki, a magazínokat, amelyeket a dívány mögül kotort ki, aztán rádobott egy marék fotót. Mint Mariáról készült, kombinében, ellenfényben, álmosan, kócosan, meg ahogy a lépcsőn szalad felfelé.

A szicíliai lány sírt, visszaszaladt, átölelte, és addig kiabált az utcáról, amíg Júlia kidugta a fejét.

Csak amikor egyedül maradt, ennyi év után végre teljesen egyedül, akkor lett szomorú. Mintha csak most érkezett volna meg igazán.

Átpillantott Maria üres ágyára, de elkapta a szemét. Tonio úgy maradt a múltban, ahogy a műterem, vagy még régebben az anyja és Pest.

Amikor megkapta az állást a lapnál, Tonio jelenetet csinált. Az öreg előtt csapta pofon, ringyónak nevezte, kurvának, akiből soha nem lesz feleség, legalábbis az övé nem.

Júlia felemelte a földről a derítéshez használt fehér vásznat. Eltört a keret. Nézte a kezében a törött darabot, a széle élesen, recésen, szilánkosan meredt elő.

– Most már te sem zársz be, ha onnan eljöttem – mondta az ajtónak, ami csattant Tonio után.

A velencei pályaudvarra gondolt, a gyomrában a szorító érzésre, ahogy ellép a csoporttól, a réműletre, amikor észrevette, hogy a szemüveges férfi ránéz, nézi, ahogy elindul, ott hagyva a csoportot, az érzésre, ahogy egy pillanatra megtorpan, hogy nehogy úgy tűnjön, hogy siet, arra, hogy Velence, ahogy a ringlispíl, megfordult alatta, amíg visszahajózott Mestrébe, ahol vonatra szállt, érezte a pokoli szomjúságot, és a lépcsőház koszzagát Caterinánaknál, aztán a saját szívdobogására emlékezett, amikor ott állt a fotókkal az öreg előtt, várva, hogy felveszi-e, miközben Tonio őt nézte a sarokban. Júlia, úgy hitte, tudta előre az egészet.

Az öreg most ott állt az asztalnál. Matatott valamit a papírok közt. Odament, hogy megölelje.

– Jó fényképész vagy. Nagyon jó. De ez nem minden. Nem lehet minden – motyogta neki, és ő úgy ringatta, mintha gyereket ringatna.

– Tudtam én. Tudtam – mondogatta az öreg, de ahogy Júlia azt mondta neki, hogy megmentette az életét, amikor munkát adott, az öreg végre bólogatni kezdett, apró biccentésekkel, mintha csak a feje remegne, szaporán, akár egy madaré.

– Toniot is szeretem. Te meg menj. Menj el – tolta kifelé.

Júlia felnézett a bekeretezett képekre. Középen ott függött a portréja, az öreg csinálta róla vagy fél éve. Úgy nézett ki rajta, mint egy filmsztár. Nem ő volt.

Mellette Tonio kócos képe, profilból, ahogy a haja a fehér falon árnyékot vet. Azt ő csinálta. És valóban Tonio volt.

A fiú este az ajtót rugdalta, aztán ordított. Maria rázkódott a röhögéstől.

– Jól kicsináltad – mondta megvetően, majd kiment, hogy elküldje. Hogy a beugróban állt még egy óra múlva is, az csak akkor derült ki, amikor Júlia elindult lefelé. Meg akarták beszélni az egészet Mariával. Maga sem tudta, minek ment előre. Maria valami miatt visszazaladt.

Tonio úgy kapta el a karját a sötétben, olyan biztonsággal, mintha nem a ministránsfiú lenne, hanem végre férfi.

– Az enyém vagy, érted? – lihegte, aztán tépni kezdte róla a ruhát.

Nem emlékezett, hogy jutott ki az utcára, hogy kiabált Nandónak, az hogy terelte be hátra, a pult mögött nyíló konyhába. Az első, amire emlékezett, az az öreg szakácsnő arca volt, ahogy egy újsággal legyezi az arcát, majd legyint egyet-kettőt a tűzhely felett is.

Széles asszony volt, valaha szép. Királynői termetűnek mondják az illetet.

– Te is bevásároltál – mondta nyugodtan, aztán megrázta két kézzel a lábost.

– Hé – kiabált kifelé, és ahogy kiadta a tésztákat, egyenként, tányéronként, aztán leült a tűzhely melletti hokedlire, szétvetett lábbal, és felé pöccentette a cigarettás dobozt.

Júlia érezte, ahogy szétárad benne az öröm.

Mintha akkor érkezett volna meg másodjára.

Erre az öröme gondolt, amikor Maria üres ágyát nézte, és erre az öröme gondolt a rádió mellett másfél év múltán, amikor már sem a Maria miatti szomorúság, sem Tonio emléke nem volt sehol, és foszladozott a megérkezés összes pillanata is az időben.

Az egészről csak a pusztító szomjúság emléke maradt, ahogy a megérkezése estéjén gyalog előre a vonat mellett. És az értelmetlen öröme, amit a királynő konyhájában érzett.

Il cuore e un zingaro – mondogatta magában, ahogy az arcok, az évek alatt megismert és megszokott arcok sorra felvillantak előtte, végül felvillant a férfié is, aki nála aludt, aztán kilenc körül eltűnt, otthagya, és ő fel sem ébredt. Régebben olykor kikísérte.

Nem volt kíváncsi a feleségére, és megkérte, hogy ne mutasson képet a gyerekeiről sem. A férfi akkor hosszan hallgatott.

– Ha nálam vagy, nálam legyél. Többet nem kérek – mondta neki. Éjszaka közepe volt, keresztben feküdtek az ágyon, és Júliának eszébe jutott, hogy az ő lakásában legalább nincs kamra, és főleg, a kamrában nincs gyerek.

– Amikor anyám szeretői feljöttek, mindig a kamrába mentem. Régen az volt a kamra. Aztán betoltam oda egy díványt meg egy polcot. Egy idő után kiköltöztem teljesen. Rács van az ablakán – mondta a férfinak, aki megkérdezte, meddig lesz vele.

A halántékán őszült. A hosszú, keskeny ujjával sodorgatott valamit, cigarettapapírt vagy az ágyterítő letépett rojtját. Nem látszott ki a kezéből.

– Másnak képzeltelek – motyogta a férfi félálomban.

– Nekem nem volt időm elképzelni, hogy milyen vagyok – válaszolta halkán, de a férfi már aludt.

Hajnalba felriadt. Talán a hippikre. A ház alatt énekeltek néha, a parkban aludtak, ott ültek körben esténként. Egyszer intettek neki, hogy üljön le, de továbbment. Tizenhét, tizennyolc éveseknek látszottak.

Hallgatta a neszezést, de csak az autókat meg a madarakat tudta kivenni.

Az állatkertben egyszer benyújtotta a madarak ketrecébe a gyűrűt, ami összefogta rajta a piros nyakkendőt. Valamelyik madár kikapta a kezéből. Egy pillanat alatt történt.

Nem akart az egészsel semmit. Csak hirtelen eszébe jutott.

Az osztállyal szemben kellett állnia aztán, és hallgatnia, ahogy arról beszélnek a feje felett, hogy gondatlan és felelőtlen. A madarak ricsajoztak a háta mögött. Ki tudja, melyiknél volt a gyűrű.

Ahogy felemelte a szemét, hogy szembenézzen a többiekkel, rájött, hogy nem tud. Minden gyerek a földet nézte, csak az osztályfőnökük nézte őt meredten, ahogy beszélt. A szemébe nézett. Az belezavarodott a mondatba.

Ötvenhétben lehetett. Ötvennyolcban legfeljebb. Délután el akarta mondani az anyjának. Este tízig várta, aztán a nagy ágyon keresztben elaludt. Éjfél felé hallotta, hogy zörög a zár. Ahogy az anyja felkattintotta a villanyt, és meglátta, valami hangot hallatott, mint ha ráléptek volna a lábára. Nyikkant egyet.

– Menj a szobádba – parancsolt rá, és ahogy leugrott a jéghideg padlóra, aztán két ugrással benn termett a belső szobában, látta még, ahogy az anyja hátrafordul, és egy férfinak mond valamit.

Ez a másik férfi, akinek a felesége a város másik felén aludt, az ő hatalmas ágyán feküdt keresztben, meztelenül. Júlia, amikor évek múlva visszagondolt rá, miért engedte magához, látta azt az első estét, amikor ketten maradtak a fotók felett. Neki köszönhette az állását, de a férfi, talán éppen ezért, rá sem nézett. Hálát nem akart. Őt akarta.

Ő tette rá a kezére a kezét; csak húsz év múlva értette meg, hogy azért, mert először látta egy arcon az apja szomorúságát.

– Megmutatom neked Firenzét, Giulia – suttogetta neki a férfi valamikor az első napokban, amikor még nem bírt elszakadni tőle reggelenként.

– Hazaviszlek – motyogta neki, és Júlia megijedt. Soha többé nem akart hazamenni sehová.

Kinézett a parkra. Esett. A hippiknek nyomuk sem volt.

Állt az ablakban, amíg rózsaszín lett az ég az eső alatt, aztán sárga, és elkezdett kacagni az első sirály.

Néha sajnálta, hogy nem dolgozik színes filmre. A fekete-fehért szerette, a kontrasztokat és a sarkokat. ■ ■ ■